

بررسی مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دانشجویان غیر بومی دانشگاه ها و ارائه راه کارهای مناسب برای رفع آن ها*

صفر مهران فر**

چکیده

تعداد زیادی دانشجو در دانشگاه های کشور درحال تحصیل می باشند و هزینه سرانه تحصیل آنان برای کشور بسیار زیاد است، لذا این دانشجویان باید از تسهیلات آموزش عالی حداکثر استفاده را نمایند و برای کار و تولید در جامعه آماده گردند این دانشجویان دو گروه می باشند، گروهی دانشجوی بومی می باشند که در حین تحصیل در میان خانواده خود زندگی می کنند و مشکلاتشان با همکاری خانواده آنان بر طرف می گردد. اما گروهی دیگر دانشجویان غیربومی هستند که از خانواده خود دور می باشند و ممکن است در محل تحصیل با مشکلات زیر روبرو باشند:

- عدم تجانس فرهنگی با محیط جغرافیایی و فرهنگی محل تحصیل
- دوری از خانواده و مسایل ناشی از آن
- هزینه زیاد زندگی و تحصیل
- کمبود امکانات و حمایت های مالی
- کمبود امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی در دانشگاه
- کمبود امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی در شهر محل تحصیل

واژگان کلیدی

دانشجوی غیربومی، امکانات فرهنگی، امکانات اجتماعی، ناسازگاری فرهنگی

*- اصل پژوهش با حمایت و پشتیبانی مالی دانشگاه یزد در سال ۱۳۸۰ در آن دانشگاه انجام شده است.

** - عضو هیات علمی دانشگاه یزد

مقدمه

یکی از مشکلات دانشگاه‌ها مربوط به مسایل دانشجویان است و دانشجویان غیربومی که تعدادشان در دانشگاه‌ها بیشتر از دانشجویان بومی است دارای مسایل و مشکلات بیشتری هستند زیرا دانشجویان بومی بیشتر مشکلات خود را با کمک خانواده برطرف می‌نمایند اما دانشجویان غیربومی باید به تنهایی با همه مشکلات مبارزه نمایند. دانشجوی غیربومی کسی است که از منطقه‌ای به منطقه‌ی دیگر برای تحصیل عزیمت می‌نماید لذا یک مهاجر محسوب می‌گردد و هر شخص مهاجر متشکل از سه جزء نظام شخصیتی، فرهنگی و اجتماعی مرتبط می‌باشد. نظام شخصیتی مهاجر با کنش فردی او ارتباط دارد و راهنمای کنش‌های فردی و روانی اوست. نظام فرهنگی مهاجر متشکل از ارزش‌ها، زبان، هنر و سبک زندگی او است و راهنمای رفتارهای او می‌باشد و نظام اجتماعی مهاجر راهنمای او در زمینه حفظ الگوهای گذشته، پذیرش الگوهای جدید و اختصاص وسائل لازم برای رسیدن به هدف‌های مطلوب و اجتماعی و مقابله او با جریان‌های اجتماعی مخالف می‌باشد. یک دانشجوی غیربومی و مهاجر با این سه نظام ارزشی شکل گرفته در محیط اجتماعی گذشته‌اش، در محیط اجتماعی جدید قرار می‌گیرد و اگر ارزش‌های محیط اجتماعی قدیم و جدید او با هم سنخیت نداشته باشند او نمی‌تواند با محیط جدید به مبادله‌ی ارزش‌ها بپردازد و با محیط محل تحصیل خود سازگار و هم‌نوا نمی‌گردد و این عدم سازگاری باعث کشمکش‌های فکری در او می‌شود و اگر شدت یابد باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای او می‌گردد.

دانشجوی غیربومی و مهاجر وقتی در منطقه‌ی محل تحصیل خود قرار می‌گیرد ممکن است با فرهنگ و آداب و رسوم آن منطقه کاملاً آشنا نباشد و احتمال دارد که با فرهنگ آن منطقه سازگاری نداشته باشد. این عدم سازگاری فرهنگی باعث ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای او می‌گردد و این مشکلات ممکن است در وضعیت تحصیلی، روحی و اجتماعی او تأثیر منفی داشته باشد. لذا هدف اصلی مقاله‌ی حاضر، ارائه‌ی گزارشی از یافته‌های پژوهشی مرتبط با مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دانشجویان غیربومی دانشگاه یزد است. در این راستا مسائل عمده زیر و راه‌کارهای مناسب برای رفع مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دانشجویان غیربومی مورد توجه قرار گرفته است:

- نقش عدم تجانس فرهنگی دانشجویان غیربومی با فرهنگ محل تحصیل در ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان

یعنی اگر دانشجوی غیربومی با فرهنگ محل تحصیل خود سازگار نباشد با محیط اجتماعی جدید ارتباط برقرار نمی نماید و در محدوده ی ارزش های شخصی خود زندانی می شود و زمینه ی افسردگی روحی، افت تحصیلی و ناهنجاری های اجتماعی برای او فراهم می گردد.

- نقش کمبود امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی محل تحصیل دانشجویان غیربومی در ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان

یعنی اگر امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی دانشگاه و شهر محل تحصیل کم باشد دانشجو نمی تواند از اوقات فراغت خود استفاده مطلوب بنماید لذا زمینه ی بروز ناهنجاری های اجتماعی برای او فراهم می گردد.

- نقش هزینه های زیاد زندگی و کمبود امکانات مالی دانشجویان غیربومی در ایجاد مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی آنان

یعنی اگر دانشجو با مشکلات مالی روبرو گردد و نتواند از حداقل امکانات زندگی و تحصیل برخوردار شود، زمینه ی بروز مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای او فراهم می گردد.

- نقش گزینش دانشجوی غیربومی برای هردانشگاه از مناطق جغرافیایی مشابه و همفکر با مردم محل آن دانشگاه در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی

یعنی اگر دانشجوی غیربومی از مناطق جغرافیایی و فرهنگی مشابه با محل تحصیل او انتخاب گردد دانشجو با دوگانگی فرهنگی مواجه نمی گردد و مشکلات او کاهش می یابد.
- نقش جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان

یعنی اگر مسئولین دانشگاه جلسات پرسش و پاسخ با دانشجویان داشته باشند و دانشجویان مشکلات تحصیلی، معیشتی، تفریحی و اجتماعی خود را مطرح نمایند بیشتر

مشکلات آنان توسط اساتید، کارکنان و مسئولین دانشگاه قابل حل است و دانشجویان با مشکلات کمتری روبرو است.

- نقش برگزاری اردوی تفریحی و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی
یعنی اگر اردوی تفریحی برای دانشجویان برگزار گردد و امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای آنان فراهم شود دانشجویان از اوقات فراغت خود به صورت شایسته استفاده می نمایند و با افسردگی روحی مواجه نمی گردند.

طرح مسأله

اغلب مشاهده می گردد که برخی از دانشجویان بعد از یک ترم یا دو ترم تحصیلی در دانشگاه حالت افسرده پیدا می کنند و نمی توانند به صورت مطلوب درس خود را مطالعه نمایند و بعضاً بین برخی از دانشجویان پرخاشگری رخ می دهد و برخی از آنان سر از مرکز مشاوره درمی آورند و این وضعیت ممکن است منجر به کاهش کیفیت تحصیلی و یا حذف ترم آنان گردد. حال اگر دانشجویان غیربومی دانشگاه ها با مردم محل تحصیل خودسازگاری فرهنگی و اجتماعی لازم را نداشته باشند با مشکلات بیشتری در این زمینه مواجه خواهند شد و نتیجه آن کاهش مطالعه، کاهش کیفیت تحصیلی و بروز مشکلات روحی، فکری و تحصیلی برای آنان می باشد.

اهمیت و ضرورت مسأله

هزینه سرانه تحصیل دانشجویان در کشور بسیار زیاد است و دانشجویان باید از تسهیلات آموزش عالی حداکثر استفاده را بنمایند. اما مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دانشجویان باعث می شود که دانشجویان نتوانند تحصیلات خود را به نحو مطلوب ادامه دهند در حالی که اگر مشکلات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، روحی و فکری دانشجویان شناسائی و برطرف گردد دانشجویان با خیال راحت به تحصیل مشغول می شوند و به سرعت با کسب تخصص های لازم در دانشگاه به نیروی کار مولد در جامعه تبدیل می گردند و جامعه در مسیر توسعه گام برخواهد داشت. لذا این مقاله این گونه مشکلات را

شناسائی نموده و علل بروز آن‌ها را بررسی نموده و راه کارهای مناسب برای رفع آن‌ها ارائه داده است.

اهداف تحقیق

- شناسایی مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دانشجویان غیربومی
- شناسایی راه کارهای مناسب برای حل مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دانشجویان غیربومی
- کاهش مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دانشجویان غیربومی
- افزایش کیفیت و موفقیت تحصیلی دانشجویان غیربومی

تعریف مفاهیم و شاخص‌ها

- **مشکلات:** جمع مشکل به معنای سختی و دشواری است (محمد معین، ۱۳۵۷، فرهنگ فارسی).

- **فرهنگ:** فرهنگ کلیت درهم تافته‌ای است شامل دانش، دین، هنر، قانون، اخلاقیات، آداب و رسوم و هرگونه توانایی و عاداتی که آدمی همچون عضوی از جامعه بدست آورد (داریوش آشوری، ۱۳۵۷، ص ۵).

- **مشکلات فرهنگی:** یعنی سختی‌ها و دشواری‌هایی که از مسائل فرهنگی و کمبود امکانات فرهنگی ناشی می‌گردد.

- **اجتماع:** توده یا انبوه به هم بسته‌ای از افراد است که رابطه مشترکی آنان را گرد هم می‌آورد (جمیل صلیبا، ۱۳۷۰).

- **مشکلات اجتماعی:** یعنی سختی‌ها و دشواری‌هایی که از مسائل جامعه و کمبود امکانات اجتماعی ناشی می‌گردد.

- **اقتصاد:** تعادل در دخل و خرج (حسن عمید، ۱۳۵۹) و چگونگی روابط مالی افراد جامعه با یکدیگر.

- **مشکلات اقتصادی:** یعنی سختی‌ها و دشواری‌هایی که از مسائل اقتصادی و کمبود امکانات اقتصادی ناشی می‌گردد.

- دانشجوی غیر بومی: دانشجویی است که خانواده اش خارج از منطقه محل تحصیل او زندگی می کند.

- امکانات فرهنگی: شامل سینما، تئاتر، کتابخانه، کلاس های فنی و حرفه ای، فرهنگی و هنری، اردوی زیارتی، مراسم دینی و مذهبی، جشنواره های علمی، فرهنگی و هنری، مسابقات علمی، فرهنگی و هنری، زیارت عتبات عالیات می گردد.

- امکانات اجتماعی: شامل امکانات تفریحی و ورزشی می گردد:

الف) امکانات تفریحی: پارک های مجهز، اردوگاه تفریحی و اردوهای سیاحتی
ب) امکانات ورزشی: باشگاه ورزشی، زمین های ورزش، وسائل ورزشی، مسابقات ورزشی و ورزشگاه.

- امکانات اقتصادی: شامل درآمد دانشجو، کمک خانواده، وام دانشجویی می گردد.

- هزینه زندگی: هزینه مسکن، هزینه خوراک و پوشاک، هزینه وسائل تحصیل، هزینه تفریحات و سرگرمی.

- فرهنگ مردم یزد: مردم دارای فرهنگ مذهبی وسخت کوش خاص مناطق خشک و کویری هستند و مردمی قانع می باشند.

- روحیه مذهبی مردم یزد: مردم یزد دارای فرهنگ مذهبی می باشند و معتقد به احکام و مناسک مذهبی هستند.

- محیط جغرافیایی یزد: محیط جغرافیایی یزد دارای آب، هوا و طبیعت خشک و کویری است.

- تجانس فرهنگی: تجانس یعنی همجنس بودن (محمدعابدی، داعی الاسلام، ۱۳۶۲) و فرهنگ یعنی معرفت و تجانس فرهنگی یعنی همجنس بودن معرفت و فرهنگ دو فرد و دو گروه.

- عدم تجانس فرهنگی: یعنی معرفت و فرهنگ دو فرد و دو گروه همجنس و هم رنگ نمی باشند.

چارچوب نظری

دانشجوی غیر بومی یک مهاجر است زیرا «مهاجرت به عنوان تغییر مکانی دائم یا موقت تلقی می شود.» (عبداللهی لهرسائی زاده، ۱۳۶۸، ص ۶۰) و انسان مهاجر وقتی «وارد

محیط اجتماعی جدیدی می شود دچار ناراحتی هایی می گردد که به شوک فرهنگی معروف است. « (محمد مهدی صالحی، ۱۳۵۲، ص ۲۸) و هرگاه «کسی یک مدت طولانی در میان مردمی که دارای زبان، ارزش ها، رفتارها، سیستم کاری و آداب و رسوم اجتماعی متفاوت می باشند زندگی کند خسته می شود و دیر یا زود می فهمد که شاد و خوشحال نمی باشد و اغلب افسرده می باشد و حتی ممکن است عصبانی باشد» (Dianne Dicks, 2000, p.1) و به وسیله این شوک فرهنگی اختلالاتی در رفتار شخص مهاجر به وجود می آید که «ناشی از نداشتن یک تصویر از خود متناسب با شرایط محیط جدید می باشد. برای خود معلوم نیست که جامعه جدید او را چگونه می بیند و در روابط اجتماعی، دیگران چه انتظاراتی از او دارند.» (اسماعیل حقیقی، ۱۳۷۶، ص ۴۷).

مهاجر در جامعه مقصد به صورت فرد متمایز باقی می ماند و با آن که تلاش می کند ارزش های جامعه مقصد را تقلید نماید اما به از خود بیگانگی فرهنگی دچار می شود و «از خود بیگانگی با بروز انحرافات رفتاری در رابطه می باشد... و می تواند در مواردی زمینه را برای بروز برخی از انحرافات اجتماعی هموار کند (منوچهر محسنی، ۱۳۷۶، ص ۲۹۱) و همه نابسامانی ها، کجروی ها و انحرافات اجتماعی همه حاصل این از خود بیگانگی در محیط جدید است. مهاجر ارزش های جامعه مقصد را در خود درونی نمی کند و در «بسیاری موارد به دور خود یک دیوار فرهنگی می کشد» (عبدالعلی لهسانی زاده، ۱۳۶۸، ص ۱۳).

مهاجری که نتواند با محیط جدید خود را وفق دهد مسلماً با محیط جدید سازگار نخواهد بود و تلاش می کند با ایجاد ارتباط با محیط مبدأ در مقابل فرهنگ جدید مقاومت کند و با ارزش های این محیط به مقابله برخیزد و به هنجار شکنی روی می آورد. یک شخص مهاجر متشکل از سه جزء مرتبط است که عبارتند از نظام شخصیتی، فرهنگی و اجتماعی.

الف) نظام شخصیتی: نظام شخصیتی فرد باکنش فردی ارتباط دارد و راهنمای کنش

او در سطح فرد و روان او است .

ب) نظام فرهنگی: نظام فرهنگی فرد متشکل از ارزش ها، زبان، هنر و سبک زندگی او است.

ج) نظام اجتماعی: نظام اجتماعی فرد راهنمای کنش او در جمع است و کارش الگویابی، حفظ الگوها، تخصیص و سائل لازم برای رسیدن به هدف های مطلوب، حصول هدف های جمعی و مقابله باکنش های ناشی از جریان های اجتماعی است. یک شخص مهاجر دارای شخصیت خاصی است که از تجربه های اجتماعی او در محیط مبدأ شکل گرفته است و دارای یک نظام فرهنگی است که بر اساس ارزش ها و هنجارهای محیط مبدأ نهادینه شده است و دارای یک نظام اجتماعی است که با الگوها و مطلوب های محیط اجتماعی مبدأ به وجود آمده است و شخص مهاجر با این سه نظام در محیط مقصد قرار می گیرد که ممکن است این دو محیط چندان سنخیتی با هم نداشته باشند. مخصوصاً اگر مسافت مبدأ و مقصد زیاد باشد زیرا «هر چه مسافت مبدأ و مقصد مهاجر بیشتر باشد بنا براین هزینه حمل و نقل، ارتباطات و غیره زیاد می شود و مبادله مهاجرین کمتر است» (عبدالعلی لهسایی زاده، ۱۳۶۸، ص ۹۶) بدین ترتیب کسانی که از مناطق دور به یک دانشگاه می روند کمتر می توانند به مبادله با محیط اجتماعی جدید بپردازند لذا آنان در دیوار فرهنگی بزرگتری محصور خواهند شد و بیشتر به هنجارشکنی روی خواهند آورد و این پیامدها برسه نظام یعنی نظام شخصیتی فرد مهاجر یا نظام اجتماعی مهاجران، نظام اجتماعی محیط مبدأ و نظام اجتماعی محیط مقصد اثر می گذارد. بیشترین اثر و پیامد مهاجرت بر روی فرد مهاجر و محیط مقصد می باشد زیرا مهاجر نمی تواند با محیط زندگی خود سازگار و همنا گردد و این عدم سازگاری باعث بروز اختلالات و انحرافات در شخصیت شخص مهاجر می گردد و «فرد نمی تواند خود را با شرایط اجتماعی جدید تطبیق دهد و کشمکش های فکری در شخص به وجود می آید که اگر شدت یابد به ناهنجاری های اجتماعی و اختلالات شخصیتی منجر می شود» (سیف الله سیف اللهی، ۱۳۶۷، ص ۲۹۵).

هنجارهای اجتماعی قواعد رفتاری هستند که مشخص می کنند مردم در شرایط معینی چگونه رفتاری باید داشته باشند و اگر این هنجارها در جامعه رعایت نگردند ناهنجاری های اجتماعی و انحرافات اجتماعی در جامعه رواج می یابند. انحرافات اجتماعی

رفتار هایی هستند که مورد تایید جامعه نیستند و بار منفی دارند و «انحرافات اجتماعی همان مسأله اجتماعی و آسیب شناسی اجتماعی هستند» (منوچهر محسنی، ۱۳۷۶، ص ۲۸۲).

بدین ترتیب مسائل اجتماعی و مشکلات اجتماعی با انحرافات اجتماعی ارتباط نزدیکی دارند و برای کاهش مشکلات اجتماعی باید زمینه بروز انحرافات اجتماعی را از بین برد تا افراد جامعه با رفتارهای صحیح اجتماعی به هنجارهای اجتماعی مقید باشند و ارزش های اجتماعی محترم شمرده شوند و جامعه براساس هنجارها و ارزش های خود به سوی توسعه و پیشرفت حرکت نماید.

پرسش های پژوهش

- آیا عدم تجانس فرهنگی دانشجویان غیر بومی با فرهنگ مردم محل تحصیلشان باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای آنان می گردد؟
- آیا کمبود امکانات تفریحی، فرهنگی و ورزشی محل تحصیل دانشجویان غیر بومی باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای آنان می گردد؟
- آیا هزینه های زیاد زندگی و کمبود امکانات مالی دانشجویان باعث مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای آنان می گردد؟
- آیا گزینش دانشجوی غیر بومی برای هر دانشگاه از مناطق جغرافیایی مشابه و هم فکر با مردم محل آن دانشگاه باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی این دانشجویان می گردد؟
- آیا برگزاری اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان غیر بومی با مسئولین دانشگاه و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای آنان باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می گردد؟

جامعه آماری

جامعه ی آماری این پژوهش دانشجویان غیر بومی دانشگاه یزد می باشند. این دانشگاه در نیمسال اول سال تحصیلی ۸۰ - ۱۳۷۹ دارای ۶۲۲۸ نفر دانشجو بوده است که تعداد ۲۲۹۳ نفر دانشجوی بومی و تعداد ۳۹۳۵ نفر دانشجوی غیر بومی بوده اند و تعداد

۵۷۰ نفر دانشجوی آدرس محل سکونت خانواده خود را ذکر کرده اند (اداره کل آموزش، ۱۳۸۰) لذا بومی و غیربومی بودن آنان مشخص نبوده است. بنابراین جامعه آماری این پژوهش ۳۳۶۵ نفر دانشجوی غیر بومی دانشگاه یزد می باشند که در سال تحصیلی مذکور به صورت روزانه و شبانه مشغول به تحصیل بوده اند.

حجم نمونه

از آن جا که تعداد دانشجویان غیر بومی دانشگاه یزد زیاد است نمی توان برای جمع آوری اطلاعات با همه آنان مصاحبه کرد و یا برای همه آنان پرسشنامه ارسال نمود لذا لزوماً از روش نمونه گیری استفاده شده است. با استفاده از فرمول کوکران، ۲۴۶ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند، اما برای اینکه نتایج تحقیق از اطمینان بیشتری برخوردار باشد ده درصد دانشجویان غیر بومی یعنی ۲۳۹ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شده اند که به صورت تصادفی سیستماتیک انتخاب گردیده اند و جدول شماره یک تعداد نمونه های انتخاب شده از دانشجویان استان های کشور را نشان می دهد.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی نمونه های انتخاب شده از دانشجویان استان های کشور

ردیف	نام استان	علوم انسانی	علوم پایه	فنی و مهندسی	منابع طبیعی	هنر و معماری	زن	مرد	جمع نمونه ها
۱	آذربایجان شرقی	۱	-	۱	-	۱	۱	۲	۳
۲	آذربایجان غربی	۱	-	۱	-	-	۱	۱	۲
۳	اردبیل	۱	-	-	-	-	-	۱	۱
۴	اصفهان	۲۹	۳۶	۱۱	۶	۳	۴۲	۴۳	۸۵
۵	ایلام	۴	۱	۲	۱	-	۲	۶	۸
۶	بوشهر	۱	۱	-	-	-	۱	۱	۲
۷	تهران	۷	۸	۲۷	۲	۵	۱۹	۳۰	۴۹
۸	چهارمحال و بختیاری	۵	۴	۴	۲	۱	۷	۹	۱۶
۹	خراسان	۱۲	۲	۷	۳	۳	۱۱	۱۶	۲۷
۱۰	خوزستان	۷	۲	۶	۱	۲	۸	۱۰	۱۸
۱۱	زنجان	۱	-	-	-	-	۱	-	۱
۱۲	سمنان	-	-	۱	-	۱	۱	۱	۲
۱۳	سیستان و بلوچستان	-	-	۱	-	۱	۱	۱	۲
۱۴	فارس	۲۴	۷	۱۱	۲	۳	۳۲	۲۵	۵۷
۱۵	قزوین	-	-	۱	-	-	۱	-	۱
۱۶	قم	۱	۱	۲	-	۱	۲	۳	۵
۱۷	کرستان	۱	-	-	-	-	-	۱	۱
۱۸	کرمان	۸	۲	۲	۲	۱	۱۰	۵	۱۵
۱۹	کرمانشاه	۲	۱	۱	۱	۱	۳	۳	۶
۲۰	کهگیلویه و بویر احمد	۱	۱	-	-	-	۱	۱	۲
۲۱	گلستان	-	۱	۱	۱	-	۱	۲	۳
۲۲	گیلان	۲	۱	۱	۱	۱	۳	۳	۶
۲۳	لرستان	۴	۱	۴	۱	۱	۵	۶	۱۱
۲۴	مازندران	۲	۱	۲	۱	۱	۳	۴	۷
۲۵	مرکزی	۱	-	۱	-	-	۱	۱	۲
۲۶	هرمزگان	۲	-	۱	-	۱	۲	۲	۴
۲۷	همدان	-	-	۱	۱	-	۱	۱	۲
۲۸	دانشجویان خارجی	-	-	۱	-	-	۱	-	۱
	جمع	۱۲۷	۷۰	۹۰	۲۵	۲۷	۱۶۱	۱۷۸	۳۳۹

روش تحقیق

ادبیات تحقیق، مبانی نظری و کلیات طرح با استفاده از روش مطالعه کتابخانه‌ای و با مراجعه به منابع، کتب و پژوهش‌های مختلف و با فیش برداری تدوین گردیده است. اما روش کلی این طرح پیمایشی (survey) بوده است که با استفاده از پرسشنامه اطلاعات لازم جمع‌آوری گردیده است.

پیش‌تست (Pre-Test)

پرسشنامه مقدماتی پژوهش با سؤالات باز و بسته در اختیار دانشجویان غیربومی قرار گرفته است. این دانشجویان نظرات خود را در مورد پرسشنامه و مشکلات خود در سؤالات باز مطرح نموده‌اند و براساس این نظرات و پیشنهادات تعدادی از سؤالات پرسشنامه تغییر کرده است و تعدادی سؤال جدید طرح گردیده است.

روش جمع‌آوری اطلاعات

جمع‌آوری اطلاعات از طریق روش‌های مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه و فیش برداری انجام شده است.

اعتبار و روایی پرسشنامه

برای تعیین اعتبار و روایی محتوای پرسشنامه از نظر ۱۰ نفر از کارشناسان و دانشجویان غیربومی استفاده شده است و با استفاده از روش ضریب همبستگی اسپیرمن میزان توافق بین دو درجه بندی کارشناسان و دانشجویان غیربومی ضریب ۸۱ درصد به دست آمده است که حاکی از روایی پرسشنامه است.

اعتماد و پایایی پرسشنامه

برای تعیین پایایی پرسشنامه از روش دونیمه کردن (فرد و زوج نمودن) استفاده شده است و با استفاده از آزمون (one-way ANOVA) پایایی پرسشنامه تعیین گردیده است و نتایج آن در جدول شماره (۲) آمده است:

جدول شماره ۲: آزمون پایایی پرسشنامه

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
فرضیه ۱	Between Groups	23.105	1	23.105	1.130	.28۹
	Within Groups	6563.372	321	20.447		
	Total	6586.477	322			
فرضیه ۲	Between Groups	29.220	1	29.220	.420	.51۴
	Within Groups	21658.448	311	69.641		
	Total	21687.668	312			
فرضیه ۳	Between Groups	4.126	1	4.126	.174	.677
	Within Groups	7029.431	296	23.748		
	Total	7033.557	297			
فرضیه ۴	Between Groups	11.869	1	11.869	.885	.34۴
	Within Groups	4332.181	323	13.412		
	Total	4344.049	324			
فرضیه ۵	Between Groups	45.938	1	45.938	.705	.402
	Within Groups	20984.716	322	65.170		
	Total	21030.654	323			

نتایج تجزیه و تحلیل ANOVA در جدول بیانگر آن است که تفاوت معنی دار بین دو گروه پاسخگویان وجود ندارد و پایایی پرسشنامه در سطح ۰/۰۵ مورد تایید می باشد.

یافته های پژوهش

الف) توصیف ویژگی های جامعه آماری

اطلاعات به دست آمده از ۳۳۳ پرسشنامه دریافتی از پاسخگویان بیانگر آن است که:

- ۵۳/۲ درصد پاسخگویان مرد و ۴۶/۸ درصد آنان زن هستند.

- ۹۰/۱ درصد پاسخگویان مجرد و ۵/۴ درصد آنان متأهل می باشند و ۴/۵ درصد

آنان به سوال پاسخ نداده اند.

- ۱۱/۱ درصد پاسخگویان متولد سال ۱۳۵۷، ۱۹/۲ درصد آنان متولد سال

۱۳۵۸، ۱۶/۲ درصد آنان متولد سال ۱۳۵۹، ۲۴/۹ درصد آنان متولد سال ۱۳۶۰ و

۱۴/۷ درصد آنان متولد سال ۱۳۶۱ هستند و متولدین بقیه سال ها درصد

ناچیزی را تشکیل می دهند.

- ۱/۵ درصد خانواده پاسخگویان دارای وضعیت اقتصادی عالی، ۳۱/۸ درصد آنان

دارای وضعیت خوب، ۵۹/۸ درصد آنان دارای وضعیت متوسط و ۴/۸ درصد دارای وضعیت ضعیف می باشند و ۲/۱ درصد به سوال پاسخ نداده اند.

- در مورد میزان سازگاری دانشجویان با فرهنگ مردم یزد، ۱۶ درصد پاسخگویان

گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۳۷/۲ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۴۶/۸ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد میزان سازگاری دانشجویان با روحیه مذهبی مردم یزد، ۳۱ درصد

پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۳۵/۹ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۳۳/۱ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد نقش عدم سازگاری دانشجویان با فرهنگ مردم یزد در ایجاد مشکلات

فرهنگی و اجتماعی، ۲۶/۷ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۲۴/۶ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۴۸/۷ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد سازگاری دانشجویان با محیط جغرافیایی یزد، ۹/۳ درصد پاسخگویان

گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۲۸ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۶۲/۶ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد میزان رضایت دانشجویان از امکانات تفریحی دانشگاه یزد، ۵/۴ درصد

پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۱۷/۲ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۷۷/۴ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد میزان رضایت دانشجویان از امکانات تفریحی شهر یزد، ۴ درصد

پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۱۲/۵ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۸۳/۵ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد میزان رضایت دانشجویان از امکانات ورزشی دانشگاه یزد، ۹/۱ درصد

پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۲۷ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۶۳/۹ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد میزان رضایت دانشجویان از امکانات ورزشی شهر یزد، ۲/۴ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۱۸/۴ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۷۸/۲ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد میزان رضایت دانشجویان از امکانات فرهنگی دانشگاه یزد، ۱۳ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۴۱ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۴۱/۱ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد میزان رضایت دانشجویان از امکانات فرهنگی شهر یزد، ۷/۶ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۲۴/۷ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۶۷/۷ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد نقش کمبود امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی در ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان، ۵۱/۲ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۲۴/۲ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۲۴/۵ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند. - در مورد نقش کمک خانواده برای تأمین مخارج زندگی دانشجویان، ۶۹/۸ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۲۰/۹ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۹/۲ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد درآمد ماهیانه دانشجویان، ۸۸/۷ درصد پاسخگویان گزینه های اصلاً و کم، ۳ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۸/۲ درصد آنان گزینه های زیاد و خیلی زیاد را انتخاب کرده اند.

- در مورد نقش وام مسکن دانشجویی در تأمین هزینه مسکن دانشجویان، ۴/۱ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۴/۸ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۹۱/۱ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد نقش وام هزینه تحصیلی در تأمین هزینه های زندگی دانشجویان، ۸/۲ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۹/۸ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۸۲ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد مشکل اقتصادی دانشجویان در دانشگاه، ۳۱/۶ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۲۸/۹ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۳۹/۵ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد نقش گزینش دانشجو از مناطق سازگار با فرهنگ مردم یزد در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان، ۵۳/۴ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۲۹ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۱۷/۷ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد نقش کلاس های توجیهی برای توجیه و آشنا نمودن دانشجویان غیر بومی با فرهنگ مردم یزد جهت کاهش تضاد دانشجویان با فرهنگ مردم یزد و کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان، ۳۰/۵ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۳۳/۵ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۳۶ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد نقش اردوی تفریحی در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی، ۶۸/۳ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۱۸/۶ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۱۲/۱ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد نقش جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان، ۴۶/۱ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۲۲/۲ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۳۱/۶ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد نقش امکانات ورزشی در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان، ۶۲/۲ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۲۶/۲ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۱۱/۴ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد نقش امکانات تفریحی در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان، ۷۴/۹ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۱۶/۶ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۸/۵ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

- در مورد نقش امکانات فرهنگی در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان، ۷۵/۸ درصد پاسخگویان گزینه های خیلی زیاد و زیاد، ۱۹ درصد آنان گزینه ی متوسط و ۵/۱ درصد آنان گزینه های کم و اصلاً را انتخاب کرده اند.

ب) تجزیه و تحلیل داده ها

اطلاعات جمع آوری شده با برنامه SPSS پردازش شده اند و پرسش های پژوهش در قالب پنج فرضیه مورد بررسی قرار گرفته اند و کلیه ی فرضیات با آزمون t-test تجزیه و تحلیل گردیده اند:

فرضیه اول

عدم تجانس فرهنگی دانشجویان غیر بومی با فرهنگ مردم یزد باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می گردد. شاخص های این فرضیه شامل میزان سازگاری دانشجویان با روحیه مذهبی، محیط جغرافیایی و فرهنگ مردم یزد و نقش کمبود شاخص های مذکور در ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای آنان، می باشند که مورد آزمون قرار گرفته اند. جداول زیر نتایج آزمون فرضیه اول را به شرح ذیل نشان می دهند:

۱. مقدار p-value آزمون صفرمی باشد.
۲. تفاوت معنی دار بین متغیر «عدم تجانس فرهنگی دانشجویان غیربومی با فرهنگ مردم یزد» و متغیر «مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی» وجود دارد.
۳. مقدار میانگین محاسبه شده (۲۲/۲۷۵) بیشتر از میانگین تعیین شده (۲۰) می باشد.
۴. فرض H1 قابل قبول است.
۵. فرضیه اول تایید می گردد.

جدول شماره ۳: آمار توصیفی فرضیه اول

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
فرضیه ۱	323	23.2755	4.5227	.2517

جدول شماره ۴: آزمون فرضیه اول

One-Sample Test

	Test Value = 20					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرضیه ۱	13.016	322	.000	3.2755	2.7805	3.7706

فرضیه دوم

کمبود امکانات تفریحی، فرهنگی و ورزشی باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می‌گردد. شاخص‌های این فرضیه شامل میزان رضایت دانشجویان از امکانات تفریحی، ورزشی و فرهنگی شهر و دانشگاه یزد و نقش کمبود شاخص‌های مذکور در ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای آنان می‌باشند که مورد آزمون قرار گرفته‌اند. جداول زیر نتایج آزمون فرضیه دوم را به شرح ذیل نشان می‌دهند:

۱. مقدار p-value آزمون صفر می‌باشد.
۲. تفاوت معنی‌دار بین متغیر «کمبود امکانات تفریحی، فرهنگی و ورزشی» و متغیر «مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی» وجود دارد.
۳. مقدار میانگین محاسبه شده (۴۶/۴۵۶۹) بیشتر از میانگین تعیین شده (۳۵) می‌باشد.
۴. فرض H_1 قابل قبول است.
۵. فرضیه دوم تایید می‌گردد.

جدول شماره ۵: آمار توصیفی فرضیه دوم

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
فرضیه ۲	313	46.4569	8.3374	.4713

جدول شماره ۶: آزمون فرضیه دوم

One-Sample Test

	Test Value = 35					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرضیه ۲	24.311	312	.000	11.4569	10.5296	12.3841

فرضیه سوم

هزینه های زیاد زندگی و کمبود امکانات مالی دانشجویان باعث مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای آنان می گردد. شاخص های این فرضیه شامل میزان کفایت وام هزینه تحصیلی، وام مسکن، کمک مالی خانواده و درآمد دانشجویان برای مخارج آنان و میزان مشکلات اقتصادی دانشجویان در دانشگاه و نقش این شاخص ها در ایجاد مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می باشند که مورد آزمون قرار گرفته اند. جداول زیر نتایج آزمون فرضیه سوم را به شرح ذیل نشان می دهند:

۱. مقدار p-value آزمون ۰/۰۷ می باشد و کمتر از ۰/۰۵ است.
۲. تفاوت معنی دار بین متغیرهای «هزینه های زیاد زندگی و کمبود امکانات مالی دانشجویان غیربومی» و متغیر «مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی دانشجویان غیربومی» وجود دارد.
۳. مقدار میانگین محاسبه شده (۲۵/۷۶۵۱) بیشتر از میانگین تعیین شده (۲۵) می باشد.
۴. فرض H1 قابل قبول است.
۵. فرضیه سوم تایید می گردد.

جدول شماره ۷: آمار توصیفی فرضیه سوم

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
فرضیه ۳	298	25.7651	4.8664	.2819

جدول شماره ۸: آزمون فرضیه سوم

One-Sample Test

	Test Value = 25					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرضیه ۳	2.714	297	.007	.7651	.2103	1.3199

فرضیه چهارم

گزینش دانشجوی غیر بومی از مناطق جغرافیایی مشابه و همفکر با مردم یزد و آشنا نمودن این دانشجویان با فرهنگ مردم یزد باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می گردد. شاخص های این فرضیه شامل گزینش دانشجوی غیر بومی از مناطق جغرافیایی مشابه و همفکر با مردم یزد و آشنا نمودن دانشجویان با فرهنگ مردم یزد و نقش این شاخص ها در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می باشند که مورد آزمون قرار گرفته اند. جداول زیر نتایج آزمون فرضیه چهارم را به شرح ذیل نشان می دهند:

۱. مقدار p-value آزمون 0.01 است و کمتر از 0.05 می باشد.
۲. تفاوت معنی دار بین متغیرهای «گزینش دانشجوی غیر بومی از مناطق جغرافیایی مشابه و همفکر با مردم یزد و آشنا نمودن این دانشجویان با فرهنگ مردم یزد» و متغیر «کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی» وجود دارد.
۳. مقدار میانگین محاسبه شده ($9/2985$) کمتر از میانگین تعیین شده (10) می باشد.
۴. فرض H_1 قابل قبول است.
۵. فرضیه چهارم تایید می گردد.

جدول شماره ۹: آمار توصیفی فرضیه چهارم

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
فرضیه ۴	325	9.2985	3.6616	.2031

جدول شماره ۱۰: آزمون فرضیه چهارم

One-Sample Test

	Test Value = 10					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرضیه ۴	-3.454	324	.001	-.7015	-1.1011	-.3020

فرضیه پنجم

برگزاری اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای دانشجویان با عث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می گردد. شاخص های این فرضیه شامل اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای دانشجویان و نقش این شاخص ها در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای آنان می باشند که مورد آزمون قرار گرفته اند. جداول زیر نتایج آزمون فرضیه پنجم را به شرح ذیل نشان می دهند:

۱. مقدار p-value آزمون صفر می باشد.
۲. تفاوت معنی دار بین متغیرهای «برگزاری اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای دانشجویان» و متغیر «کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیربومی» وجود دارد.
۳. مقدار میانگین محاسبه شده (۱۷/۳۳۹۵) کمتر از میانگین تعیین شده (۲۵) می باشد.
۴. فرض H1 قابل قبول است.
۵. فرضیه پنجم تایید می گردد.

جدول شماره ۱۱: آمار توصیفی فرضیه پنجم

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
فرضیه ۵	324	17.3395	8.0691	.4483

جدول شماره ۱۲: آزمون فرضیه پنجم

One-Sample Test

	Test Value = 25					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرضیه ۵	-17.089	323	.000	-7.6605	-8.5424	-6.7786

نتیجه گیری

علم و دانش در جامعه موقعی توسعه می یابد که دانشگاهیان و محیط های دانشگاهی از مشکلات مختلف عاری باشند و آرامش لازم در این محیط ها برقرار باشد. برای تأمین این هدف باید زمینه هایی که باعث بروز این گونه مشکلات می گردند شناسایی و اصلاح گردند. یکی از عوامل مؤثر در مسائل دانشگاهی دانشجویان می باشند که باید مشکلات آنان مورد توجه قرار گیرد اما مشکلات دانشجویان غیربومی دانشگاه ها بیشتر است و در محل تحصیل خود تنها و بی یاور می باشند. لذا دانشگاه ها باید توجه خاصی به رفع مشکلات دانشجویان غیربومی داشته باشند. با توجه به این مسائل، نتایج بررسی های این پژوهش نشان می دهد:

- وضعیت اقتصادی خانواده ی ۶۶ درصد پاسخ گویان در سطح متوسط و ضعیف است.

- ۸۳ درصد پاسخ گویان اعتقاد دارند که نقش وام مسکن و وام تحصیلی دانشجویی در تأمین هزینه ی مسکن و زندگی آنان ناچیز است زیرا مقدار آنها کم است. بدین ترتیب ملاحظه می گردد که دانشجویان غیربومی دارای مشکلات اقتصادی هستند.

- سازگاری بیش از ۸۱ درصد پاسخ گویان با فرهنگ، روحیه مذهبی مردم و محیط جغرافیایی محل تحصیل خود در سطح متوسط، کم و اصلاً می باشد. لذا این عدم سازگاری باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان غیربومی می گردد.

- رضایت بیش از ۹۲ درصد پاسخ گویان از امکانات فرهنگی، ورزشی و تفریحی شهر و دانشگاه یزد در سطح متوسط، کم و اصلاً می باشد لذا اوقات فراغت دانشجویان غیربومی به صورت شایسته تأمین نمی گردد.

- ۸۳ درصد پاسخ گویان اعتقاد دارند که گزینش دانشجو از مناطق جغرافیایی مشابه با محل تحصیل دانشجو نقش مؤثری در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان غیر بومی دارد.

- ۸۶ درصد پاسخ گویان اعتقاد دارند که اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ، امکانات ورزشی، فرهنگی و تفریحی نقش مؤثری در کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی

دانشجویان غیربومی دارند و لازم است این امکانات برای دانشجویان مخصوصاً دانشجویان غیربومی فراهم گردد.

با توجه به نتایج فوق فرضیات پژوهش به شرح زیر تایید گردیده اند:

- عدم تجانس فرهنگی دانشجویان غیر بومی با فرهنگ مردم یزد باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می گردد.

- کمبود امکانات تفریحی، فرهنگی و ورزشی باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می گردد.

- هزینه های زیاد زندگی و کمبود امکانات مالی دانشجویان باعث مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای آنان می گردد.

- گزینش دانشجوی غیر بومی از مناطق جغرافیایی مشابه و هم فکر با مردم یزد و آشنا نمودن این دانشجویان با فرهنگ مردم یزد باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می گردد.

- برگزاری اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای دانشجویان باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می گردد.

بدین ترتیب ملاحظه می گردد که برای ایجاد آرامش در دانشگاه ها باید گزینش دانشجو برای هر دانشگاه از منطقه ی جغرافیایی و فرهنگی مشابه با منطقه ی آن دانشگاه انجام شود و امکانات ورزشی، فرهنگی و تفریحی برای دانشجویان مخصوصاً دانشجویان غیربومی فراهم گردد و امکانات لازم برای زندگی و تحصیل آنان تأمین گردد و به مشکلات تحصیلی و فرهنگی آنان توجه گردد.

پیشنهاد‌های کاربردی

۱. از آنجا که فرضیه اول یعنی «عدم تجانس فرهنگی دانشجویان غیربومی با فرهنگ مردم یزد باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می‌گردد» تأیید گردیده است شایسته است دانشگاه یزد با انجام تحقیقات لازم تلاش نماید دانشجویانی برای دانشگاه یزد انتخاب گردند که سازگاری فرهنگی و اجتماعی بیشتری با فرهنگ مردم یزد دارند.

۲. از آنجا که فرضیه ی دوم یعنی «کمبود امکانات تفریحی، فرهنگی و ورزشی باعث مشکلات فرهنگی و اجتماعی برای دانشجویان می‌گردد» تأیید گردیده است پیشنهادت زیرارائه می‌گردد:

الف) امکانات تفریحی شامل پارک های مجهز، اردوگاه تفریحی در شهر و استان یزد افزایش یابد و اردوهای تفریحی برای دانشجویان برگزارگردد.

ب) امکانات فرهنگی شامل سینما، تئاتر و کتابخانه در شهر یزد افزایش یابد و اردوهای زیارتی کافی برای دانشجویان برگزارگردد و دانشجویان بیشتری به زیارت عتبات عالیات اعزام گردند و جشنواره های علمی، فرهنگی، هنری و مسابقات علمی، فرهنگی، هنری و کلاس های فنی و حرفه ای، فرهنگی و هنری برای دانشجویان برگزار گردد و به امور فرهنگی، هنری و مراسم دینی و مذهبی مناسب برای دانشجویان توجه شود.

ج) امکانات ورزشی شامل ورزشگاه، باشگاه ورزشی، زمین و وسایل ورزشی در شهر و استان یزد افزایش یابد و امکانات ورزشی دانشگاه یزد تقویت گردد و مسابقات ورزشی کافی برای دانشجویان برگزارگردد.

۳. از آنجا که فرضیه ی سوم یعنی «هزینه های زیاد زندگی و کمبود امکانات مالی دانشجویان باعث مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای آنان می‌گردد» تأیید گردیده است پیشنهادت ذیل جهت افزایش درآمد دانشجویان و کاهش مشکلات آنان معروض می‌گردد:

الف) تشکیل تعاونی تخصصی دانشجویی در جامعه: دانشگاه یزد با همکاری گروه تعاون و رفاه اجتماعی دانشگاه و اداره ی کل تعاون استان یزد برنامه ریزی نمایند تا دانشجویان کلیه ی رشته ها با فرهنگ، اصول و نحوه تشکیل تعاونی آشنا گردند و تعاونی

تشکیل دهند مثلاً دانشجویان رشته ی برق را با تشکیل تعاونی در زمینه های مربوط به امور صنعت و خدمات برق آشنا نمایند. بدین ترتیب این دانشجویان درحین تحصیل به کارآموزی تخصصی در رشته ی خود می پردازند و وارد بازار کار و صنعت برق می شوند و زمینه های اشتغال و فعالیت خود را در این صنعت پیدا می کنند و تعدادی از این دانشجویان آماده ی تشکیل تعاونی دانشجویی و غیر دانشجویی می گردند. انجام این کار چندان مشکل نیست و نتایج خوبی برای جذب فارغ التحصیلان دانشگاهی در کار و تولید جامعه دارد و بیکاری در جامعه کاهش می یابد.

ب) تشکیل تعاونی خدماتی دانشجویی در دانشگاه: دانشجویان می توانند در حین تحصیل در دانشگاه، تعاونی دانشجویی تشکیل دهند. این تعاونی ها می توانند در دانشگاه در زمینه های زیر فعالیت نمایند (وزارت تعاون، اساسنامه تعاونی دانشجویی، ص ۲۱):

۱- ایجاد فروشگاه برای تهیه ی وسایل آموزشی، کمک آموزشی و مصرفی مورد نیاز اعضا

۲- احداث و تأمین واحد های آموزشی، فرهنگی، ورزشی و خدماتی مورد نیاز اعضا

۳- تدارک وسائل نقلیه برای ایاب و ذهاب اعضا

۴- ایجاد و اداره ی مراکز بهداشتی و درمانی برای ارائه ی خدمات به اعضا و سایر اقشار پس از اخذ مجوز

۵- انجام فعالیت های آموزشی، تحقیقاتی، فنی، مهندسی، مدیریتی و مشاوره ای با استفاده از نیروی کار اعضا

۶- اخذ و اعطای تسهیلات اعتباری به اعضا

۷- برنامه ریزی و سازماندهی تور های آموزشی، پژوهشی، پرورشی، سیاحتی و زیارتی

۸- انتشار، خرید و فروش کتاب های درسی و جزوات آموزشی مورد نیاز دانشجویان و بازیافت آن ها جهت عرضه مجدد

۹- تأمین خوابگاه برای دانشجویان به طور استیجاری و انعقاد قراردادهای لازم درحد نیاز و امکانات و اداره ی آن ها

۱۰- خرید مصنوعات و کارهای دستی اعضاء و فروش و تسهیل فعالیت های تولیدی آنان در حدود امکانات با توجه به صلاح و صرفه تعاونی

۱۱- سایر فعالیت های مرتبط با اهداف تعاونی

ج) تشکیل نمایشگاه فروش کالاهای تولیدی دانشجویان: دانشجویانی که می توانند در زمینه های هنری، صنایع دستی و غیره کالایی تولید کنند اگر در تعاونی های دانشجویی متشکل گردند و تعاونی، نمایشگاه برای فروش کالاهای تولیدی دانشجویان برگزار نماید و دانشگاه آنان را حمایت نماید این امر باعث می شود که دانشجویان با تشکیل این گونه تعاونی ها اولاً درآمدی برای خود فراهم نمایند ثانیاً اوقات بیکاری خود را به تولید کالاهای مورد علاقه ی خود بپردازند لذا به سوی انحرافات اجتماعی کشیده نمی شوند و از مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی رهایی می یابند.

د) تشکیل تعاونی دانشگاهیان: تعاونی دانشگاهی می تواند با تأمین نیازهای اعضاء «مددکار فعالیت اعضای خود درکل جامعه باشد و در امور سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جامعه نقش داشته باشد» (وزارت تعاون، ۱۳۷۵، ص ۷۰) اعضای اصلی دانشگاه سه گروه اساتید، کارکنان و دانشجویان می باشند که در دانشگاه در حال فعالیت هستند. این سه گروه در محیط دانشگاه و جامعه دارای مشکلاتی هستند و چنانچه مشکلات آنها برطرف گردد بهتر می توانند وظایف خود را انجام دهند. یکی از راه های برطرف کردن این مشکلات، تشکیل تعاونی چند منظوره و عام در دانشگاه است که با عضویت سه گروه مذکور به وجود می آید. اگر تعاونی دانشگاهی با تشکیلات و اهداف و برنامه های مناسب در دانشگاه تشکیل گردد و کلیه افسار دانشگاهی را در برگیرد و دانشجویان را وارد فعالیت های اجتماعی و اقتصادی نماید مسلماً بخشی از مسائل و مشکلات اجتماعی و اقتصادی دانشجویان برطرف خواهد شد و دانشجویان با مشکلات دانشگاه بیشتر آشنا خواهند شد و مسؤولیت بیشتری احساس خواهند نمود.

۴ - از آنجا که فرضیه ی چهارم یعنی «گزینش دانشجوی غیر بومی از مناطق جغرافیایی مشابه و هم فکر با مردم یزد و آشنا نمودن این دانشجویان با فرهنگ مردم یزد باعث کاهش مشکلات فرهنگی واجتماعی آنان می گردد» تأیید گردیده است پیشنهادات زیر تقدیم می گردد:

الف) برای کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی دانشجویان ترتیبی اتخاذ گردد که سازمان سنجش آموزش کشور به داوطلبان مناطقی از-کشور اجازه انتخاب دانشگاه یزد به عنوان محل تحصیل بدهد که محیط زندگی این دانشجویان از نظر جغرافیایی و فرهنگی با محیط جغرافیایی و فرهنگی مردم یزد سازگار باشد.

ب) دانشگاه یزد برای دانشجویان غیر بومی در ابتدای ورود آنان کلاس های توجیهی جهت آشنایی آنان با محیط جغرافیایی و فرهنگی یزد برگزار نماید. این کلاس ها می تواند توسط متخصصان فرهنگ و جغرافیای یزد برگزار گردد.

۵- از آنجا که فرضیه ی پنجم یعنی «برگزاری اردوی تفریحی، جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه و تأمین امکانات فرهنگی، تفریحی و ورزشی برای دانشجویان باعث کاهش مشکلات فرهنگی و اجتماعی آنان می گردد» تأیید گردیده است، پیشنهادات زیر تقدیم می گردد:

الف) دانشگاه یزد اردوی تفریحی، علمی و شغلی برای دانشجویان برگزار نماید. این اردوها می تواند به واحدهایی اعزام گردد که کار، فعالیت و حرفه ی آن واحدها با رشته ی تحصیلی دانشجویان در ارتباط است. این واحدها می توانند از طرف گروه های آموزشی و دانشکده ها شناسایی و مشخص گردند و مسئولیت دانشجویان در طول دوره ی اردو به عهده امور دانشجویی دانشگاه باشد و راهنمایی دانشجویان در آن واحدها به عهده ی مسئولین آگاه آن واحدها باشد. این اردوها می تواند با بازدید از چند مرکز تفریحی اطراف آن واحدهای اقتصادی پایان یابد.

با این برنامه دو هدف حاصل می گردد:

۱- دانشجویان با زمینه های کار و اشتغال در زمینه ی رشته و تخصص خود آشنا می گردند و به رشته تحصیلی و آینده ی خود امید وار می شوند و بهتر درس می خوانند.
۲- روحیه ی دانشجویان با گردش در مناطق مختلف و آشنایی آنان با زمینه های شغلی و تخصصی خودشان با نشاط می گردد.

ب) جلسات پرسش و پاسخ دانشجویان با مسئولین دانشگاه مورد درخواست اکثر پاسخگویان بوده است و مزایای زیادی دارد و شایسته است دانشجویان هر گروه و

دانشکده ترمی یکبار جلسه ی پرسش و پاسخ با اساتید، رئیس دانشکده و مدیر گروه خود در حضور مسئولین دانشگاه داشته باشند. این جلسه می تواند حداقل سالی یکبار برگزار شود. برگزاری این جلسات باعث مطرح شدن ابهامات، اشکالات، کم توجهی ها و کم کاری ها در همه ی زمینه ها و سطوح می شود و همه ی افراد دقت بیشتری در کارشان می نمایند. برگزاری این جلسات می تواند توسط روابط عمومی دانشگاه برای همه ی گروه ها و دانشکده ها تنظیم گردد.

منابع

- آشوری، داریوش. تعریف ها و مفهوم فرهنگ. تهران: مرکز اسناد فرهنگی آسیا، ۱۳۵۷.
- اداره کل آموزش دانشگاه یزد، آمار دانشجویان دانشگاه یزد در سال ۱۳۸۰. یزد: اداره کل آموزش دانشگاه یزد، ۱۳۸۰.
- حقیقی، اسماعیل. الفبای فرهنگ. تهران: پارسا، ۱۳۷۶.
- داعی الاسلام، محمدعلی. فرهنگ نظام. تهران: دانش، ۱۳۶۲.
- سیف الهی، سیف الله. مبانی جامعه شناسی. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۶۷.
- صالحی، محمد مهدی. جامعه شناسی معاصر. تهران: دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی، ۱۳۵۲.
- صلیب، اجمیل. واژه نامه فلسفه و علوم اجتماعی. تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۷۰.
- عمید، حسن. فرهنگ عمید. تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۴.
- لهستانی زاده، عبدالعلی. نظریات مهاجرت. شیراز: نوید، ۱۳۶۸.
- محسنی، منوچهر. مقدمات جامعه شناسی. تهران: دوران، ۱۳۷۶.
- معین، محمد. فرهنگ فارسی، تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۱.
- وزارت تعاون، اساسنامه تعاونی دانشجویی، تهران: وزارت تعاون، ۱۳۷۹.
- وزارت تعاون، تعاونی های دانشگاهی در آسیا، تهران: وزارت تعاون، ۱۳۷۵.
- Dicks, Dianne. Preventing Cultural Shock. Zurich: Bergli Books, 2000